

Vergadering Afnemersraad MiDaS
Donderdag 3 november 2011 9.30-11.30 uur
Sociaal en Cultureel Planbureau, Den Haag

Aanwezig:

Paul de Graaf (COS Rotterdam)
Lucy Kok (SEO)
Jan van der Linden (EIM)
Arthur van Soest (Netspar)
Ineke Stoop (SCP, voorzitter)
Ilonca Vaartjes (UMC Utrecht, Julius Centrum)
Bas ter Weel (CPB)

Ruben Dood (hoofd Centrum voor Beleidsstatistiek)
Ruurd Schoonhoven (Relatiebeheerder MiDaS, secretaris)

Verhinderd:

Michiel van den Hauten (Min. SZW)
Johan Polder (RIVM)

Agenda:

1. Opening, vaststellen agenda en kennismaking nieuwe leden
2. Verslag vergadering 4 juli j.l.
3. Samenstelling van de afnemersraad
4. Terugkoppeling bespreekpunten vorige vergadering
5. Vooruitblik
6. Rondvraag en sluiting

1. Opening, vaststellen agenda en kennismaking nieuwe leden

De voorzitter heet de aanwezigen welkom, in het bijzonder de nieuwe leden Paul de Graaf, Lucy Kok, Jan van der Linden en Ilonca Vaartjes. Na een korte voorstelronde benadrukt de voorzitter nogmaals dat de afnemersraad beoogt het gebruik van microdata services in algemene zin te helpen bevorderen, en dat de leden er dus niet als vertegenwoordiger van hun organisatie in zitten. Om die reden wordt bij verhindering ook geen vervanger gezocht. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Verslag vergadering 4 juli j.l.

Het verslag geeft geen aanleiding tot inhoudelijke opmerkingen, behoudens het verzoek concreet naam en datum te vermelden van de verantwoordelijke persoon in de lijst van actiepunten. De raad stelt vast dat het verslag in deze vorm beschikbaar komt voor alle gebruikers door het op de externe CBS website te plaatsen. In het vervolg zal ter goedkeuring van het verslag een ronde per e-mail plaatsvinden, zodat het verslag uiterlijk een maand na de vergadering op de website geplaatst kan worden.

3. Samenstelling van de afnemersraad

Er staat nog de vraag open of de raad zou moeten worden aangevuld met een lid vanuit het wetenschappelijk onderzoek, economisch dan wel sociaal-wetenschappelijk. Enkele overwegingen en mogelijke kandidaten passeren de revue, maar leiden niet tot een duidelijke conclusie. De raad vraagt voorzitter en hoofd CvB om dit punt in onderling overleg af te ronden.

4. Terugkoppeling bespreekpunten vorige vergadering

a) nieuwe tariefstructuur en dienstencatalogus

De afnemersraad spreekt zijn waardering uit voor de transparante dienstencatalogus en voor de heldere communicatie over de nieuwe tarieven. Op verzoek van de afnemersraad heeft CvB een analyse

gemaakt van de mate waarin instellingen met veranderde kosten geconfronteerd worden, door voor projecten uit 2010 een schaduwberekening te maken op basis van de nieuwe tariefstructuur. Een project kan duurder worden omdat in de nieuwe situatie aanvangskosten voor een project verschuldigd zijn, ook wanneer bestanden gebruikt worden die al eerder zijn gebruikt. De kosten kunnen dalen omdat, ook als een groot aantal nieuwe bestanden wordt gebruikt, de startkosten een bepaald maximum niet te boven gaan. Ook de sterke reductie in kosten van de remote access aansluiting werkt kostenbesparend. Er is echter aanzienlijke variatie tussen projecten en tussen instellingen, vooral omdat de oude structuur een aantal onevenwichtigheden kende. De afnemersraad spreekt zijn vertrouwen in de nieuwe structuur uit. CvB is momenteel bezig vragen over de nieuwe tarieven te beantwoorden. In de overgangsfase zullen onevenredige kostenstijgingen met de nodige coulance worden behandelend, uiteraard binnen gegeven financiële randvoorwaarden. De afnemersraad zal betrokken worden bij evaluatie van de nieuwe tarieven.

b) nieuwe regels outputcontrole

Per 1 augustus zijn nieuwe regels ingevoerd die een einde moeten maken aan het grijze gebied waarover nogal eens discussie ontstond. Het aantal outputs is sindsdien stabiel gebleven, het aantal outputs dat is tegengehouden of aangepast lijkt iets groter te zijn. CvB houdt dit in de gaten en neemt actie indien nodig. De afnemersraad krijgt bij volgende bijeenkomst nadere terugkoppeling. Ruurd Schoonhoven laat in een korte presentatie voorbeelden zien van outputs die worden tegengehouden of waar controleurs voor een dilemma gesteld worden.

De ervaring van CvB is dat onderzoekers integer zijn. Niettemin worden regelmatig outputs met onthullingsrisico aangeboden, wat meestal is toe te schrijven aan ondeskundigheid, onnadenkendheid of grote gedrevenheid mbt het onderzoek. De raad bepleit dat de kennis omtrent veiligheidsrisico's beter verspreid wordt, door betere voorlichting bij het intakegesprek, een sessie hierover op een gebruikersdag, een cursus of opbouwen van een ervaringsdatabase waaruit ook nieuwe onderzoekers kunnen leren.

c) klanttevredenheidsonderzoek

De vragenlijst voor het klanttevredenheidsonderzoek is aangepast naar aanleiding van opmerkingen van de raad en als pilot uitgezet bij 10 afgeronde projecten. Van 6 daarvan is reactie ontvangen, waarop de invullers zijn nagebeld met een aantal vragen. Naar aanleiding daarvan is de vragenlijst nog iets aangepast en is duidelijker geworden aan wie de lijst moet worden toegezonden en met welke invulinstructies. De nieuwe vragenlijst zal op korte termijn standaard worden ingevoerd bij beëindiging van ieder project.

d) actuele planning en prioritering van projecten

De planning van nieuwe projecten staat vol tot medio februari 2012. De afgelopen maanden zijn 15 urgente projecten naar voren gehaald of met voorrang behandeld omdat de klant met goede onderbouwing aangaf haast te hebben (deadlines voor opdrachtgevers e.d.). In enkele gevallen omdat klant nog niet op de hoogte was van de wachtlijst. De raad vraagt CvB nog eens specifiek te kijken naar mogelijke efficiëntere oplossingen voor periodiek herhaalde onderzoeken.

5. Vooruitblik

a) concrete ontwikkelingen in 2012

Ruben Dood informeert de raad dat het dubbelslot op budget/personeel verdwijnt per 1-1-2012. Daarmee lijkt de mogelijkheid tot enige capaciteitsuitbreiding in zicht te komen. Invoering van dienstencatalogus, nieuwe tarieven, outputcontrole, nieuwe interne werkwijze en ondersteunend CRM systeem moet mede zorgen voor lucht in de planning. Anderzijds is er, mede als gevolg van de reorganisatie, veel verlies van kennis in eerste kwartaal 2012. Naar verwachting zal er niettemin vanaf Q2 meer ruimte in de planning komen.

b) middellange termijn ontwikkelingen

Het management van CBS heeft aan CvB gevraagd om in de loop van 2012 een visienota te presenteren voor de komende vijf tot tien jaar. CvB wil op dit punt graag input van de afnemersraad. Punten van discussie zijn o.a.

1. Moet CvB zich concentreren op veel eenvoudige projecten of op een kleiner aantal maar complexere projecten?
2. Energie steken in veel basisbestanden of juist in veel maatwerk?
3. Ontwikkelen richting nationaal dataknooppunt?
4. Technische upgrade IT-omgeving?
5. Is er behoefte aan de mogelijkheid tot Remote Execution?
6. Is er behoefte aan Public-Use files?
7. Meer aandacht voor statistische beveiliging (cursus)?
8. Missen we toepassingen en/of markten?
9. Andere aandachtspunten?

Uit de discussie:

Ad 1) is onvoldoende duidelijk wat CvB bedoelt met eenvoudig of complex. Gaat 'complex' om koppelingen, software, bijzondere data? De raad vraagt bijvoorbeeld hoeveel projecten geen gebruik maken van koppelingen tussen bestanden, maar analyses baseren op (meerdere jaargangen van) één enkel bestand.

Ad 2) wordt terecht opgemerkt dat van bestanden die eenmaal in de catalogus opgenomen zijn in beginsel nieuwe jaargangen ook steeds standaard zullen worden opgenomen.

Ad 3) blijkt dat de onderzoekers meer complexe onderzoeken gaan uitvoeren en steeds vaker eigen bestanden of bestanden van andere organisatie willen koppelen. Dat blijkt in het bijzonder op het gebied van gezondheid en zorg, maar ook elders. Hoeveel capaciteit kost het CvB om dergelijke wensen te honoreren? Welke rekening krijgt de klant hiervoor? Hoe is de afstemming met andere afdelingen van het CBS die dikwijls van dezelfde externe bestanden gebruik maken?

Ad 4) is er zorg over de (reken)snelheid en geheugencapaciteit. Ruben Dood licht toe dat de IT omgeving aan zijn grenzen zit, maar dat voor 2012 een aantal structurele hard- en software verbeteringen op de planning staan.

Ad 5) licht Ruben Dood toe dat hier bedoeld wordt de mogelijkheid tot aanleveren van alleen een syntax file die door CvB wordt gedraaid, waarna het resultaat wordt teruggeleverd; hetgeen een zeer goede beschrijving van de metadata vereist.

Ad 6) gaat het om bestanden die zover zijn geanonimiseerd dat zij veilig publiek kunnen worden vrijgegeven; niet koppelbaar maar voor bepaalde analyses wel geschikt. Ze zijn dus verder geanonimiseerd dan de DANS bestanden. De vraag is hoeveel onderzoekers/onderzoeken met deze mogelijkheid gebaat zouden zijn.

Ad 7) Zie boven onder agendapunt 4b.

Ad 8) Gezien de hoge belasting en de reeds bestaande wachtlijst is actieve acquisitie op dit moment niet aan de orde. De secretaris zal wel een overzicht van instellingen die microdataonderzoek verspreiden onder de leden van de raad, zodat zij zich op dit punt kunnen oriënteren. In ieder geval is er vraag naar het beter ontsluiten van microdata internationaal.

Ad 9) Als overige wordt aandacht gevraagd voor het versoepelen/versnellen van de procedure rond imports. Uit de raad komt het aanbod dat AIO's in voorkomende gevallen kunnen helpen bepaalde maatwerkbestanden/koppelingen samen te stellen, als het CBS bereid is daarvoor de formele voorwaarden te scheppen (bijv een nulaanstelling).

Conclusie van de discussie is dat het voor de afnemersraad in dit stadium moeilijk is een samenhangend advies te geven. Daarop wordt besloten dat CvB enkele scenario's zal uitwerken, en die in de volgende vergadering aan de orde te stellen.

6. Rondvraag

- Johan Polder heeft gevraagd om op een volgende bijeenkomst aandacht te besteden aan het onderwerp bewaartermijnen van brondata en wat daarmee samenhangt, mede naar aanleiding van de affaire Stapel.

- Er wordt gevraagd naar kwaliteitscontrole op externe bestanden; in hoeverre is die aanwezig? Ruben Dood geeft aan dat controles alleen plaatsvinden voor zover die bestanden worden gebruikt voor reguliere CBS publicaties, verder niet.

- De voorzitter vraagt aandacht voor de medewerkers van het MiDaS cluster. Voor hen is het geen gemakkelijke tijd met nogal wat verloop, veel veranderingen, een hoge werkdruk en een wachtlijst; terwijl zoals gewoonlijk de klanten vooral klagen over zaken die niet goed gaan, maar meestal veel minder geneigd zijn hun tevredenheid te uiten over al die zaken die prima lopen. Zij vraagt Ruben Dood daarom namens de afnemersraad de medewerkers op het hart te drukken dat de gebruikers nog steeds en iedere keer opnieuw bijzonder blij zijn met de dienstverlening die zij bieden.

Actiepunten met uitvoerder en deadline:

1. Voorzitter en sectorhoofd CvB ronden de discussie rond uitbreiding van de raad met een lid uit de universitaire onderzoeksgemeenschap af, al of niet met concrete actie.
2. De secretaris zal onder de raad nogmaals het overzicht verspreiden van instellingen die gebruik maken van microdata services.
3. Ruben Dood ontwikkelt mede aan de hand van de gevoerde discussie enkele scenario's voor de ontwikkeling van microdata services, ter bespreking in de volgende vergadering.
4. Ruben Dood zal de waardering van de afnemersraad voor het werk van de medewerkers van het MiDaS cluster overbrengen.